

Ardealul Juridic

Revistă de Drept și de Unificare Legislativă
Doctrină, Jurisprudență, Legislație comparată

Revista apare regulat la 1 și 15 a fiecărei luni afară de lunile de vacanță Iulie și August (iar în cursul anului excepțional ca număr dublu) când apare odată pe lună

Abonamentul pentru Instituții și Autorități 600 Lei pe 1 an
Advocați 500 Lei pe 1 an
Magistrați 400 Lei pe 1 an
Un număr simplu 30 Lei
Un număr dublu 35 Lei
Un număr vechi 40 Lei

Redacția: Str. Călea Victoriei No. 53.
Telefon 590. Administrația: Str. Regina Maria 18 (Radio Reclame România S.A.)
unde se primesc abonamente și orice cereri de adje. Telefon 630

Director fondator și redactor responsabil: **VASILE M. DIMITRIU** Consilier la Curtea de Apel din Cluj

Colaboratori:

Alexandrescu Traian
Fost Prim-președinte de Tribunal
Avocat din București

Anca Justin Leontin
Judecător Trib. Cluj

Bulgăraș-Popov Ad. Gr.
Avocat Contencios CFR Cluj

Ceaur Aslan Ernest
Consilier la Curtea de Apel Timișoara

Balașiu Paul
Consilier la Curtea de Apel din Cluj

Bartha Ignat
avocat din Cluj

Bolla Romul
Profesor la Universitatea din Cluj

Botez Corneliu
Consilier la Inalta Curte de Casație

Dimitriu Vasile
Profesor la Universitatea din București

Docan P. George
Presedinte Tribunalul Buzeu

Fillpescu Constantin
Consilier la Curtea de Apel din Cluj

Fillpescu Ricard
Judecător tribunalul Cluj

Hațieganu Emil
Profesor la Universitatea din Cluj

Kis Maurițiu
Profesor universitar pensionar

Lazar Aurel
Fost ministru. Avocat Oradea-Mare

Marta Alexandru
Prim președintele Curții de Apel
Timișoara

Micșa Pompei
Prim președintele Curții de Apel Cluj

Munteanu Victor
Avocat din Sibiu

Negrea Camil
Profesor la Universitatea din Cluj

Onișor Victor
Profesor la Universitatea din Cluj

Pastia P. Vasile
Judecător la Trib. Cluj

Petrescu F. Vasile
Judecător de ședință la Trib. Sibiu

Popp Romulus
Prim președintele Curții de Apel
Brașov

Poruțiu Petre
Profesor la Universitatea din Cluj

Praporgescu Ștefan
Consilier la Curtea de Apel Oradea-Mare

Radu Iorgu
Profesor la Universitatea din Cluj

Ștețcu Emilian
Judecător șef la ocolul Mercurea-
Sibiului

Ștăncescu Ștefan
Prim președintele Curții de Apel
Oradea-Mare

Tolciu Ioachim
Avocat din Cluj

Tănăsescu Teodor
Consilier la Curtea de Apel din Cluj

Xantopol Constantin
Fost magistrat. Avocat din Cluj

CUPRINSUL

1. Legea construcțiilor și principiul
descentralizării de

Dr Ignat Bartha
avocat din Cluj

2. Impreviziunea Art. 489 c. c. a. Jurispr.
trib. Cluj S. IV cu o adnotare de

Dr I. Tolciu
avocat din Cluj

3. Rezumate de jurisprudențe stabilite
de instanțele judecătorești din Ardeal
și Curtea de Casație

4. Informațiuni

RENUMITELE AUTOMOBILE

Au sosit
la magazinul
de automobile

IOAN N. JILESCU CLUJ,
STRADA REGINA MARIA NR. 16.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

BANCA CHRISSOVELONI

SOCIETATE ANONIMĂ ROMÂNĂ

CAPITAL
ȘI REZERVE

LEI 350,000.000

SUCURSALA CLUJ
SEDIUL CENTRAL BUCUREȘTI

Sucursale: Constantinopol, New-York,
Brăila, Constanța, Galați, Sibiu. // Bănci
afiliate: Banca de Devize și Lombard, București,
Banca Ardeleană Casa de Economie Cluj, Chris-
soveloni & Co. Paris, Chrissoveloni & Co. Viena

TELEFON: 379, 62, 427, 980

CASA DE PĂSTRARE ȘI BANCA

DE CREDIT DIN
CLUJ SOC. AN.
CLUJ, PIATA UNIRII

Capitaluri
proprii Lei
77,000.000

7

SUCURSALE:
IN DEJ, DICIOSÂN.

Efectuază
avantajos
orice ala-
ceri bancare

MARTIN, ALBA-IULIA ȘI TÂRGU-MUREȘ

Banca Generală a Țării Românești București,

Brăila,
Brașov, Cluj,
Constanța, Craiova,
Galați, Giurgiu, Oradea
Mare, Ploești, Sfântul
Gheorghe, Târgul
Măgurele

Societate Anonimă

Capital vărsat Lei 60,000.000 // Rezerve Lei 50,000.000
Adresa Telegrafică: „GENEROMANA”

Ardealul Juridic

Revistă de Drept și de Unificare Legislativă
Doctrină, Jurisprudență, Legislație comparată

Revista apare regulat la 1 și 15 a fiecărei luni afară de lunile de vacanță Iulie și August (iar în cursul anului excepțional ca număr dublu) când apare odată pe lună

Abonamentul pentru
 Instituții și Autorități 600 Lei pe 1 an
 Avocați 500 Lei pe 1 an
 Magistrați 400 Lei pe 1 an
 Un număr simplu 30 Lei
 Un număr dublu 35 Lei
 Un număr vechiu 40 Lei

Redacția: Str. Calea Victoriei No. 53.
 Telefon 590. Administrația: Str. Regina Maria 18 (Radio Reclame România S.A.)
 unde se primesc abonamente, și orice cereri de adfje. Telefon 630

Legea construcțiilor și principiul descentralizării

Problema construcțiilor în zilele de față este una din cele mai importante. Dacă înainte de război această problemă nu era de natură a atrage atențiunea serioasă a guvernanților țării, după război ea se impune a fi soluționată grabnic.

Prima lege pentru încurajarea construcțiilor a fost cea din anul 1922, care — deși avea unele dispozițiuni bune — ea n'a fost aproape deloc aplicată.

Ulterior guvernul a revizuit textele acestei legi și în mare parte le-a desființat, rămânând deabea câteva dispozițiuni în vigoare.

Această lege a fost cu totul scoasă din vigoare prin legea pentru încurajarea construirii de locuințe cu nr. 1156, apărută în M. O. din 3 Mai 1927.

Legea în capitolul I prevede înlesnirile pentru construirea de locuințe de orice fel. Ea spune că în scopul de a stimula și încuraja construirea de locuințe, precum și de a reface pe cele existente, acordă diferite înlesniri. Punctul principal din aceste înlesniri este acela, că nu numai diferitele instituții beneficiază de aceste înlesniri acordate de lege, ci *persoanele particulare*, apoi că *are retroactivitate până la 23 Iulie 1921*.

În primul rând veniturile imobilelor noi, construite atât în baza legii de față, cât și ale celor construite după 23 Iulie 1921 până la punerea în aplicare a prezentei legi nu vor intra în calculul venitului supus impozitului global. Imobilele în chestiune vor fi scutite pe timp de 10 ani de impozitul global și de

toate celelalte impozite către stat, județ și comună; pe alți cinci ani vor fi scutite de 75 la sută din aceste impozite; apoi pe alți cinci ani de 50 la sută (Taxele comunale pentru apă, gunoi și pompieri nu intră în prevederile acestui articol).

Această dispozițiune, care este cuprinsă în art. 2 al legii, modifică astfel art. 17 din legea pentru unificarea contribuțiunilor directe, acordând scutiri de impozite destul de importante mai ales în Ardeal.

Legea trece mai departe și modifică legea chiriilor din 16 Aprilie 1927, dispunând că toate imobilele destinate de a servi ca locuințe, cari se vor clădi după promulgarea legii de față, precum și acele cari au fost clădite în baza legii de încurajare a construcțiilor din 23 Iulie 1921, nu vor fi supuse legii asupra chiriilor; ele vor urma regimul liberei tranzacțiuni, după dreptul comun.

Fiind în vigoare în părțile alipite regulamentului de rechiziții a locuințelor menționăm, că deși această lege nu dispune clar, cumcă edificiile arătate mai sus sunt scutite de rechiziții, ele urmează a intra sub regimul liberei tranzacțiuni în baza regulamentului pentru rechiziționarea locuințelor pentru funcționari și ofițeri prin art. 5 pct B), care scutește categoric de sub rechiziții imobilele construite după anul 1921.

În caz dacă construirea are scopul de a mări imobilele existente, prin sporirea capacității locative, scutirile de mai sus se acordă pentru porțiunea clădită din nou. Când însă mărirea imobilului, îi sporește cel puțin de două ori capacitatea locativă anterioară, între-

gul imobil se va bucura de scutirile legii.

Dacă imobilul pe jumătate este destinat afacerilor comerciale, intră totuși în prevederea art. 2.

Cum însă în toate legile trebuie să existe câte-o dispoziție, care strică tot ce intenționa în bine legea, astfel și în legea de față există dispoziția art. 6, care prevede că numai Ministerul Muncii, cu avizul conform al consiliului de administrație al „Casei Construcțiilor” va elibera celor în drept *certificate*, pe cari aceștia le vor prezenta organelor Ministerului de Finanțe pentru a li se face scutirea, prevăzută de art. 2 din lege.

Punem întrebarea pentrucă această centralizare irațională, pentrucă se face totul numai și numai prin București? De ce să i-se îngreuneze situația proprietarului de a se adresa în București, pentru certificatul necesar, pe când l-ar putea obține în orașul său dela o autoritate oarecare: administrația financiară locală, sau consiliul comunal respectiv, care poate va fi mai în măsură să cunoască situația noului imobil, decât „Casa Construcțiilor” din București? Iată deci, că existența acestui singur articol poate face inaplicabilă în *general* legea de față, care astfel va da avantajii numai acelor, ce au legături la București, neputând să aștepte ani de zile de-arândul soluționarea cererii sale la Ministerul Muncii și Casa Construcțiilor”.

Neapărat că înființarea „Casei Construcțiilor” era necesară pentru acordarea celorlalte beneficii precum sunt: creditele de construcții pe seama funcționarilor, pensionarilor publici, ostașii cari au participat la războiul de întregire a neamului, persoanele cu mijloace restrânse de trai, cari n’au un venit mai mare de 200.000 lei anual și n’au nici un imobil ce ar putea servi de locuință, de a putea clădi construcții economice; dar nu pentru acordarea scutirilor de impozite, care se face în fiecare capitală de județ.

Că avem dreptate, arată situația actuală, în care ne găsim.

Legea a fost promulgată la 3 Mai 1927, iar „Casa Construcțiilor” în lipsă de fonduri nici azi nu este înființată încă. Astfel pro-

prietarii cu imobile noi sunt impuși ca și până acum cu toate impozitele directe, fiindcă n’au de unde să obțină certificatul cuvenit, pe care-l pretind la administrația financiară cu drept cuvânt, conform legii.

O lege, ca cea de față, numai în acel caz va putea da roadele așteptate, dacă dispozițiunile de punere în aplicare ar fi date în așa chip, ca de legea votată pentru toți cetățenii țării, să poată beneficia toți locuitorii din acel stat. Se cere deci într’un stat, cu hotarele întinse, ca România, o descentralizare pe toată linia.

Dr Ignat Bartha

JURISPRUDENȚĂ

Tribunalul Cluj

Secția IV

N. c. 1408/926.

Contract de rentă viageră. Donațiune. Art. 951 C. C. A. Reductibilitate. Porțiune legitimă. Art. 762 C. C. A. Aprecierea valorii unui bun obiect al procesului. Art. 794. C. C. A. Impreviziunea. Art. 989 C. C. A.

S e n t i n ț ă :

Tribunalul admite în parte acțiunea reclamanților și obligă pe pârât că în termen de 15 zile și sub urmarea execuției să plătească reclamanților 81.690 lei capital, 5% dela 28 Martie 1921 până la 19 Maiu 1925, iar dela aceasta dată până la achitare 10% precum și la mâna avocatului 15.840 lei spese de proces și adm. fin. taxa de sentință.

M o t i v e :

Prin acțiunea înreg. la Nr. 2352 din 28 Martie 1921 Both Ilona măr. Kovács Pisti Francisc, Both Katj măr. Molnár Francisc și min. Gál Minya Ștefan și Gál Minya Kati — reprezentați prin tutorul lor natural, au chemat în judecată pe pârâtul Both Ioan junior din com. Macău, cerând să fie obligat de a plăti suma de 81.350 lei capital porțiunea legitimă cuvenită pe baza averii imobiliare și suma de 11.887 lei 50 bani cuvenita ca porțiune legitimă din averea mobilă rămasă de la defunctul lor părinte Both Ioan senior. În fapt acțiunea și-a motivat-o susținând că părintele lor Both Ioan în anul 1906 prin contractul de rentă viageră, a cărei copie a depus-o la dosar, a transmis pârâtului de veci și irevocabil imobilele sale cuprinse în cf. Nr. 27, 470, 322, 323, 327 și 1019 ale com. Macău în întindere totală de 14 jug. 794 st. iar averea sa mobilă (Vite, rechizite și instalațiuni economice) i-a predat-o numai în posesiune, rămânând a trece în proprietatea pârâtului după moartea sa. Au mai susținut reclamanții că de fapt contractul nu este în total oneros și că constituind

o donațiune deghizată menită a eluda porțiunea lor legitimă și în consecință au cerut ca să li se stabilească și să li se acorde acea porțiune, în urma decesului tatălui lor, survenit în anul 1921. Pârâtul a cerut respingerea acțiunii susținând că contractul de rentă viageră intervenit între el și talăl lor nu este gratuit, deoarece obligațiunea sa principală de a-l întreține și înmormânta nu s'a putut acoperi din venitul imobilelor ce i s'au transmis, ci ele au trebuit suportate din însuși fondul bunurilor achiziționate prin acel contract.

Tribunalul

Având în vedere că existența contractului de rentă viageră nefiind contestată, Tribunalul a trebuit să examineze în prealabil dacă convențiunea dintre Both Ioan junior și tatăl său este cu caracter oneros sau gratuit și deci dacă la bază există o donațiune, care în conf. cu dispoz. art. 951 din c. c. a. e poate fi redusă, deoarece nu este contestat între părți că la moartea tatălui lor nu a rămas nici o avere și deci în baza textului mai sus indicat reclamanții sunt în principiu îndreptățiți să ceară de la pârât porțiunea lor legitimă,

Având în vedere că este principiu de drept acceptat de jurisprudență că în contractele de rentă viageră pentru a se putea stabili dacă contractul de fapt este cu titlu gratuit sau oneros, să se accepte ca criteriu împrejurarea dacă veniturile bunurilor transmise sunt suficiente pentru a ajunge ele singure la procurarea întreținerii celui ce urmează a fi întreținut, în care caz contractul se consideră de donațiune, acceptându-se de contract cu titlu oneros numai în cazul când veniturile bunurilor transmise nu sunt suficiente pentru a acoperi cheltuelile întreținerii,

Având în vedere că în baza acestui criteriu, Tribunalul examinând întinderea imobilelor predate pârâtului, după cartea funduară, a constatat că ele au o suprafață de 14 jug. 794 stânj.

Că este în afară de ori ce îndoială și în cunoștința tuturor, că un imobil de o astfel de întindere este suficient nu numai pentru întreținerea unei persoane din venitul său dar chiar a unei familii întregi, mai ales când există și inventarul necesar (vite și unelte agricole căci odată cu imobilul defunctul Both Ioan senior i-a predat pârâtului și acestea).

Văzând de altfel că și martorii Kovács Ștefan, Vér Ștefan și Molnár Fülöp Ioan ascultați asupra acestei împrejurări au declarat că în adevăr din veniturile imobilelor lui Both Ioan senior s'a acoperit cu suficiență întreținerea unui om și a și mai rămas mult.

Că așa fiind Tribunalul a trebuit să concludă că de fapt contractul încheiat între pârât și defunctul său tată deși este intitulat „contract de rentă viageră,” este totuși un contract de donațiune, de altfel că aceasta este caracterul său adevărat, reiese chiar din însăși intențiunea părților contractante și mai ales din declarațiunea pârâtului din pt. 4 al contractului unde declară că iea

la cunoștință cu mulțămită și primeșie *donațiunea* făcută de tatăl său.

Văzând că fiind vorba de donațiune și nefiind contestat că de la defunctul Both Ioan senior nu a mai rămas nici o altă avere, și că reclamanții sunt și ei erezi legali, îndreptățiți la porțiunea legitimă, conf. art. 762 din c. c. a., Tribunalul a trebuit să conchidă că reclamanții în baza art. 951 din c. c. a. sunt în drept a ataca donațiunea făcută și să ceară de la donatar partea primită de dânsul împotriva dispozițiunei legii.

Având în vedere că în conf. cu art. 951 din c. c. a. decedatul atunci când în momentul donațiunei are descendenți, cărora le este dator să le lase partea legitimă nu poate să facă în paguba lor o donațiune care să depășească jumătatea averii sale și că așa fiind dacă totuși putea dispune de o jumătate de avere, restul de jumătate trebuia să rămână afectată pentru porțiunea legitimă a descendenților sei.

Dat fiind că defunctul Both Ioan a avut 4 descendenți, dintre cari unul pârâtul, este incontestabil că cererea reclamanților de a li se da $\frac{3}{8}$ din valoarea donațiunei este întemeiată.

Având în vedere că jurisprudența formată în jurul art. 794 din c. c. a., care dispune că valoarea imobilelor donate se va lua socotită după valoarea ce aveau în momentul primirii lor de donatar, este constată în a stabili că aportul nu se poate cere în natură, ci numai valoarea în bani a porțiunei legitime, socotită după valoarea din momentul donațiunei,

că așa fiind Tribunalul — în cea ce privește imobilele — a trebuit să examineze care era valoarea imobilelor Both Ioan în anul 1906 data transmiterii lor către pârât.

Văzând că martorii Alexandru Barca Gheorghe și Ion Vermani, ascultați asupra acestei chestiuni au arătat că valoarea unui jugăr de pământ din cel al lui Both Ioan senior, în anul 1906, valoarea circa 180—200 de zloți.

Că așa fiind Tribunalul a luat media acestor sume adică a apreciat valoarea unui jugăr în 190 zloți sau 380 coroane și deci valoarea celor 14 jug. 794 st. a fost de 5.424 cor. în valoarea reală pe care coroana o avea la aceia dată și deci porțiunea legitimă a reclamanților de $\frac{3}{8}$ este suma de 2.034 coroane sau 1017 lei.

Având în vedere însă că atunci când art. 794 din c. c. a. stabilește că valoarea imobilelor se va aprecia după valoarea reală ce o reprezentau în momentul transmisiunei lor, a avut desigur în vedere de a pune pe toți moștenitori într'o situațiune egală, adică de a obține o valoare egală, dacă defunctul i-ar fi împărțit pe toți din averea sa, legea nepermițând de a favoriza un moștenitor în dauna celui alt — atunci când e vorba de porțiunea lor legitimă, iar dacă jurisprudența constantă a interpretat art. 794 din c. c. a. în sensul că raportul nu se poate cere în natură, ci numai echivalentul său în bani, este că s'a avut în vedere eventualele transmisiuni către terții de bună credință, cari s'ar fi

putut simți la un moment dat lezați în drepturile lor, prin revendicările ulterioare ale moștenitorilor necesari cari și-ar fi reclamat rezerva. Din această jurisprudență nu se poate însă trage concluzia că, atunci când împrejurările s'au schimbat și când valoarea unei monede a scăzut și a fost înlocuită cu altă monedă, că valoarea se va stabili tot după vechea valoare, dar eliberațiunea se va face în moneda depreciată și schimbată. Legea raportându-se la momentul transmisiunii bunurilor a voit numai de a fixa momentul după care să se facă evaluarea, însă nu a putut să aibă în vedere și schimbarea valorii monedei și deci singura concluzie logică este că eliberațiunea de plată a rezervei nu poate fi decât valoarea reală a celor $\frac{3}{8}$ din întinderea imobilului, care nu este 1017 lei după cum ar vrea pârâtul, ci este suma de 2034 cor. aur sau suma de 71.190 lei (coroana aur socotită 1 leu cu coeficientul 35).

Având în vedere de altfel că raportul urmând a se face în bani socotit în momentul transmisiunii, urmează că moștenitorii au o creanță asupra donatarului în suma care reprezintă valoarea porțiunii lor legitime.

Văzând că creanța reclamanților, în anul 1906 era de 2.034 cor. și că astăzi momentul plății coroanele nu mai sunt în circulație, conf. art. 989 c. c. a. datornicul trebuie să îndestuleze pe creditori cu monede în așa număr și specie încât aceștia să primească valoarea internă ce aveau monedele în care s'a făcut evaluarea creanței.

Că așa fiind art. 989 din c. c. a. consacră principiul de echitate, care constituie o adevărată legiferare a improviziei, deși legiuirea cuvenită n'a consacrat-o încă.

Văzând că a decide altfel înseamnă a consfinți cea mai mare înechitate și înseamnă a priva pe reclamanți de porțiunea lor legitimă ceea ce legea oprește în mod imperativ.

Pentru aceste motive Tribunalul a acceptat susținerea reclamanților găsind că porțiunea legitimă a reclamanților este 71.190 lei.

Văzând că de pe urma defunctului Both Ioan senior a mai rămas avere mobilă: 5 bucăți vite mari, 6 bucăți vite mici, 2 care și un plug, după cum se constată din depoziția martorilor Both Ștefan Kude și Kovacs Pisti Francisc și după cum e constatat și de însăși contractul de rentă viageră.

Considerând că din depoziția aceluiași martori valoarea pe care o aveau vitele în anul 1921 — data decesului lui Both Ioan senior — era o vită mare 3000 lei, vită mică 1200 lei, cele două care și plugul 4200 lei, Tribunalul a acceptat aceste valori în ceea ce privește vitele, iar pentru care și plug suma de 3300 lei, cât au cerut reclamanții.

Având în vedere deci că valoarea averii mobiliare a lui Both Ioan senior a fost de 25.500 lei, urmează că porțiunea de $\frac{3}{8}$ a reclamanților este suma de 10.500 lei.

În consecință Tribunalul a găsit că valoarea întregii porțiuni este suma de 81.690 lei.

Văzând că afirmațiunea pârâtului, că reclamantele în momentul căsătoriei lor au fost înzestrate de tatăl lor cu câte 5 jug. și 300 zloți și că deci nu ar mai fi îndreptățite de a cere porțiunea legitimă, pârâtul nu a dovedit-o cu nimic, Tribunalul a trebuit să găsească acțiunea reclamanților de îndreptățită, în consecință a admis-o în parte, obligând pe pârât, conf. art. 425 din Pr. civ. să suporte și cheltuielile de proces.

Cluj, la 9 Mai 1927.

Judecator unic *Pastia*.

Adnotare: Am ținut să punem la punct sentința aceasta atât pentru forma literară juridică în care este redactată, cât și pentru importanța și actualitatea chestiunii ce soluționează. Ne-a plăcut și gândirea logică și clară cu care se tratează aci o chestie importantă și actuală dar foarte dificilă, cum este chestia impreviziunii. Este apoi de remarcat simțul de echitate — adevărata lege a magistratului — care se accentuează în argumentare și din care izvorește soluțiunea ce se dă speței. Dacă juristul practic caută și citește cu lăcomie hotărârile judecătorești cari se dau în cazurile practice ce-l interesează, atât i-e mai mare bucuria, când i se dă să citească hotărâri scrise în stil curgător, literar, în neașa limbă juridică românească, care în loc să-l obosească îl înviorază și-i procură clipe de recreație. În aceasta privință nu putem destul prețui, așa cred eu, opera salutară a magistraților din vechiul regat, operă de unificare a limbei noastre juridice.

Hotărârea ce publicăm mai sus în chestia atât de delicată a impreviziunii nu este izolată în jurisprudența din Ardeal. O identică soluție se dă în sentința Tribunalului Oradea N. C. l. 3739/1923 publicată în Nrul 13 dela 1 Iulie 1925 al acestei reviste. Avem în mână și sentința N. 2755/1925 S. I. a Tribunalului Sibiu pronunțată la 3 Martie 1927, care într-o speță similară spune între altele: „Având în vedere că din contractul de donațiune se constată intențiunea părinților de a repartiza în mod egal bunurile lor copiilor, stabilind chiar aceste sume în bani ca egalitatea să fie cât mai complectă,

și că acea intențiune a fost împărțită și de donatori cari au acceptat în aceste condițiuni donațiunile.

Având în vedere că din momentul de când s'a încheiat contractul de donațiune și până în momentul când plata sumei datorită de pârât reclamantei, a devenit exigibilă au intervenit schimbări enorme valutare și dife-

rențe mari între valoarea imobilelor și valurile respective, peste limitele prevăzute.

Considerând că această rupere a echilibrului economic pricinuită de războiul mondial a schimbat cu desăvârșire situațiunile, peste limitele prevăzute de voințele părților, cari au dat naștere raportului juridic, se pune chestiunea, dacă executarea convențiilor urmează să se facă după litera contractului, conform adagiului sever: „*pacta sunt servanda*“, sau dacă aceste efecte trebuiesc să fie înțelese într'un spirit de echitate și să nu se dea convențiilor o execuțiune care pentru o parte să impună sacrificii însemnate iar celeilaltă să-i acorde un câștig pentru care nu a făcut nici un efort de a-l produce“.

Este aceeași argumentare bazată pe principiul fundamental, că o sentință judecătorească numai atunci este *dreaptă* dacă este *echitabilă*. Echitatea a fost principiul fundamental și al justiției romane în epoca clasică Justiniană, când *strictum jus*, litera legii nu se aplica, dacă era în contradicție cu *bona fides*. Aceiași este rațiunea de a fi și a justiției moderne. Când dispozițiile legilor scrise nu mai cadrează cu părerile generale despre dreptate, păreri ce se schimbă în măsura în care se prefac formele de viață, normele scrise trebuie să cadă în desuetudine, plecându-se față de necesitățile vieții în continuă prefacere. Aci rezidă colosala importanță a jurisprudenței: rolul ei de legiuitor. Că sunt și de aceia cari contestă jurisprudenței acest rol, este foarte natural în deosebi în statele constituționale. Aceștia spun că singur legiuitorul are dreptul suveran de a hotărâ dacă trebuiesc sau nu statuate noi norme de drept și dacă nu le-a statuat, însemnează, că nu sunt necesare.

Noi credem însă că în domeniul creării de noi norme de drept jurisprudența și legiuitorul constituțional trebuie să se întregească reciproc. Mecanismul legiferării parlamentare funcționează mai încet și mai greoi în deosebi în materie de drept civil, decât magistratul, care trăiește în vârtejul vieții zilnice și care prin urmare e mai sensibil față de fluctuațiile, și necesitățile acestei vieți. Judecătorul este prin urmare mai în măsură să aplice normele cele mai potrivite pentru timpuri și împrejurări radical schimbate și cari sunt mai conform cu simțul de dreptate. Prin aplicarea de norme noi, care nu există în legile scrise, sau contrazic pe acelea, judecătorul pregătește de multe ori drumul legiuitorului, și astfel rolul de legiferare al jurisprudenței este uneori numai provizor.

Indeosebi se poate spune aceasta la noi despre materia impreviziunii, care ne preocupă. Legiuitorul român de multă vreme se gândește să legifereze impreviziune, în 1925 s'a elaborat chiar un antreproiect asupra acestei materii. Noi credem că nu interese parlamentare sau de partid, cum susțin mulți aderenți ai legii impreviziunii, au fost cauza că proiectul nici până azi n'a devenit lege, ci cauzele sunt mult mai adânci. „Impreviziunea“ cuprinde întreg complexul de chestiuni economice ale țării și e foarte greu de a afla în acest complex de interese opuse calea de mijloc. Pe de altă parte chiar viața economică încă nu este stabilizată, n'a devenit normală. Pentru a remedia nedreptățile create de împrejurări anormale, cum a fost războiul recent și efectele lui, între cari amintim numai devalorizarea monetară, se recere oare care normalizare, altcum normele legiferate în timp de tranziție vor avea aceeași soartă ca și normele din timpuri normale: după trecere de alt interval de timp și noi prefaceri vor deveni neaplicabile. Pe de altă parte este indiscutabil, că viața nu se poate opri pe loc, dreptate trebuie să se facă și în timpuri de tranzație și aci vine rolul magistratului care subordonează rigiditatea legii învechite cu cerințele noi de dreptate. Ar fi în contra celui mai elementar simț de dreptate a pretinde executarea contractului atunci când raportul de achivalență dintre prestațiuni în urma unor împrejurări neprevăzute de părți s'a schimbat radical în detrimentul uneia dintre părți. Dacă de ex. fabricantul sau arhitectul s'a obligat înainte de război să lifereze sau să edifice pentru 100.000 lei, și după război în urma deprecierei monetare materialul brut îl costă 3.000.000 lei, nu poți cere să execute contractul. Dacă persoanei întreținută la întreținere i s'a dat 40 lei lunar în timpuri normale când leul era egal cu 32 lei de hârtie de azi, ar muri de foame dacă nu ai admite majorarea sumei de întreținere. Și este iarăși adevărat că persoana care are nevoie de întreținere nu poate aștepta până când legiuitorul va elabora legea impreviziunii. Același lucru s'ar putea spune și despre contractele de arendă de ex. despre acelea referitoare la păduri. Nu este just și echitabil, că arândașul să plătească 6—7 lei de metru cub cât este stipulat în contractul din 1913 și dânsul să-lvândă cu 300—400 lei. Credem că am lămurit pe deplin, pentru ce practica judecătorească din Ardeal în materie de impreviziune nu a așteptat să vină legea, ci a reglementat ea în-

săși aceasta delictată materie după normele generale de drept civil: că la baza încheierii contractelor stă prezumția „*rebus sic stantibus*” și „*nemo ad impossibilia tenetur*”, norme cari au izvorul din simțul de echitate al unei vieți milenare de drept. În adnotarea dlui Ștefan Láday referitoare la anteproiectul de lege asupra împreviziunii, adnotare publicată în Nrul 11 din 1 Iunie 1924 al acestei reviste, sunt reproduse mai multe hotărâri principiale ale Curiei, care era repulatoarea jurisprudenței în Ardeal, și cari toate pornesc dela principiul că în materie de împreviziune justiția are toată competența de a statua noi norme de drept. Dealtcum în vechiul drept ardelenesc jurisprudența totdeauna a fost recunoscută de izvor de drept ca creiatoare a dreptului uzual, egal în efect cu legea.

Ne bucurăm că sentința reprodusă mai sus împreună cu acelea la care ne-am referit, constituie o continuitate de drept aici în Ardeal. Bucuria ne este majorată prin faptul că chiar magistrați din vechiul regat au înțeles această continuitate de drept, au acceptat-o și au susținut-o cu o putere și claritate de argumentare, demnă de spiritul juridic neolatin. Dorim ca soluțiile date să între în întreaga jurisprudență a țării statuând astfel adevărate norme de drept în materie de împreviziune pe cari legiuitorul le va putea trece în lege la timpul potrivit.

Ce privește speța sentinței ce publicăm, aceasta în cadrele împreviziunii, cu care operează Tribunalul, reprezintă un caz de obligațiune ex lege. Anteproiectul împreviziunii, despre care am amintit mai sus, nici nu a îmbrățișat obligațiunile ex lege și ex delicto, deși aceste pe lângă cele contractuale, au o mare însemnătate actuală în viața economică. În deosebi spețe ca acelea soluționate de sentința Tribunalului Cluj, și Sibiu, revin foarte des în materia succesiunilor. Mai cu seamă la populația dela țară se obicinuesc transmisiunile de avere la unul dintre erezi prin violarea porțiunii legitime. Este deci de interes vital îndeosebi pentru populația rurală să se dea soluție dreaptă acestei chestiuni.

Noi credem că pe lângă argumentarea din domeniul împreviziunii, justiția mai are și alte motive serioase pentru susținerea aceleiași soluții. În speța noastră Tribunalul a plecat dela art. 794 c. c. austr. afirmând că „art. 794 c. c. a. stabilește că valoarea imobilelor se va aprecia după valoarea reală ce a reprezentat-o în momentul transmisiunii lor”, și raportând valoarea în bani la împre-

jurările economice actuale, a clădit argumentarea pe normele împreviziunii. Conexul speței cu împreviziunea este incontestabil. Însă art. 794 c. c. a. reglementează materia compensațiunii între cota parte de moștenire legală și bunurile *primitive de erede încă în viața defunctului*.

În speță nu este vorba de compensațiune, ci de *distribuirea porțiunii legitime*, prevăzută de art. 784 c. c. a. Ce e drept și acest articol prevede evaluarea (prețuirea) bunurilor lăsamântare în vederea stabilirii porțiunii legitime, însă aceasta prețuire nu alterează caracterul porțiunii legitime, care este: o cota parte a averii lăsamântare și legea nu oprește distribuirea în natură a acestei cote atunci bineînțeles, când bunurile sunt divizibile. O ordonanță imperială însă de pe vremea absolutismului austriac a interpretat astfel art. 784 c. c. a. că erezii necesari, (cari sunt îndreptățiți la porțiunea legitimă) nu au drept la cota parte în natură ci numai la *contravaloarea în bani*. Aceasta interpretare care pe urmă a trecut și în jurisprudență, a avut rațiunea, ca averea familiară să rămână nefărămițită în mâna unuia dintre erezi, de obicei unui fiu, ceace nu ar fi cazul dacă bunurile indivizibile ar trebui să se vândă în licitație pentru a le preface în bani. Contravaloarea în bani a porțiunii legitime fiind atunci în vremuri normele însăși o *valoarea reală*, eredele necesar nu a suferit nici un prejudiciu, dânsul și-a primit cota parte adevărată din succesiune. Dacă aceasta este rațiunea legii, eredele necesar și azi trebuie să primească tot cota parte adevărată din succesiune și dacă nu poate primi în natură, trebuie să i se dea echivalentul în bani al acestei cote. Legea nu spune că echivalentul trebuie să fie acela dela data transmisiunii bunurilor, (am arătat că art. 794 se referă la compensațiuni), logic este deci, ca echivalentul să se calculeze după data la care porțiunea legitimă era scendentă, adică data decesului. Rezultatul final în speța noastră tot cam același ar fi fost, căci la data decesului (febr. 1921) un jugăr cad. de pământ valora 6000—8000 lei. (În sentința Tribunalului un jugăr ar fi egal cu 6650 lei.) Însă în acest sistem de calculare dacă dela data decesului până la distribuirea porțiunii legitime intervine o nouă devalorizare, nu este echitabil ca de aceasta devalorizare să profite eredele privilegiat, care după intentarea procesului devin de rea credință. Just este deci a se stabili valoarea medie pe anii dela deces până la pronunțarea

sentinței, iar dacă la pronunțarea ultimei sentințe în fond devalorizarea este mai mare, să se ia de bază prețul corespunzător la această dată.

Este foarte ingenioasă aplicarea prin analogie de către Tribunal a art. 989 c. c. a., care se referă la împrumuturi și care „consacră principiul de echitate și constituie o adevărată legiferare a impreviziunii“. Iată cum un bun judecător știe să împace simțul de dreptate cu paragraful legii. Un judecător nu e în drept să spună: „ai dreptate dar nu este dispoziție legală pentru Dfă“. Dreptatea fiind evidentă, cu mai puțină sau mai multă sforțare va afla și paragraful ce poate să aplice — prin analogie

Dr. Ioachim Tolciu,
advocat Cluj

REZUMATE DE JURISPRUDENȚE

Stabilite de Instanțele Judecătorești Ardeal și Curtea de Casație

Curtea de Casație

Legea accelerării. Judecarea apelurilor dela jud. de ocol. Nemotivarea lor. Consecințe. Aplicațiune. Legea pentru accelerarea judecăților prin art. 34, 35 și 36 se ocupă numai de apelurile în contra sentințelor date de Tribunale, ca primă instanță, iar nu și de apelurile făcute contra cărților de judecată date de judecătorii, care având o lege specială, legea judecătorilor de ocoale, numai aceasta își are aplicațiunea, căci prin art. 53 din legea accelerării se arată precis că ea nu se aplică materiilor pentru care s'a instituit o procedură specială.

Întrucât în specie este vorba de un apel contra unei cărți de judecată dată de judecătorie. Tribunalul trebuia să aplice regulile din legea judecătorilor de ocoale, singurele aplicabile ca fiind o lege specială și care nu prevede asemenea nulități, astfel că numai cu violarea legii și greșita interpretare a art. 34, 36 și 37 din legea pentru accelerarea judecăților. Tribunalul a anulat apelul făcut de Casa Centrală ca nemotivat (*Cas. I Decizia 638 din 7 Martie 1927*).

*

Revizuire. Art. 291 pr. civ. rom. Acțiune de învoire. Art. 139 legea XXVI din 1896 aplicabilă în Ardeal. Dacă un recurs judecat după această lege, poate fi revizuit printr'o cerere de revizuire introdusă pe calea art. 291 pr. civ. rom. Soluțiune negativă. Este inadmisibilă cererea de revizuire introdusă pe calea art. 291 proced. civ. rom., pentru a se revizui o deciziune contencioasă introdusă și judecată pe temeiul legii XXVI din 1896 aplicabilă în Ardeal până la data punerii în vigoare a noii legi a Contenciosului administrativ din 1 Ianuarie 1926, contra unei asemenea hotărâri nu este admisibilă decât acțiunea de învoire, prevăzută de art. 139 din legea ardeleană menționată (*Deciziunea nr. 190/927 Cas. S. III*).

*

Monopolurile Statului, Contravenție. Competință. (Art. 2 l. org. jud.). Curtea: Având în vedere că în

speță este vorba de o contravenție la legea Monopolurilor vânzării băuturilor spirtoase în comunele rurale, care a fost pedepsită de judecătorul ocolului Bălcești cu 11.900 lei amendă prin cartea de judecată definitivă nr. 1338/912, iar apelul făcut de contravenient în contra acestei cărți a fost respins ca inadmisibil prin sentința Trib. Vâlcea nr. 184/924; că este a se ști în urma conflictului negativ de jurisdicție ivit între secția III-a a acestei Inalte Curți și Gurtea de Apel din Craiova care este instanța competentă a judeca recursul ce s'a făcut de contravenient în contra susmenționatei sentințe a Tribunalului.

Considerând că, independent de natura afacerii, civilă sau penală, competența instanței de a judeca recursul de față a fost determinată prin legea de organizare judecătorească, care prin art. 2 atribuie Curților de Apel judecarea recursurilor Statului, ridicând dela data promulgării acestei legi competența Curții de Casație.

Că față de această dispozițiune a legii, care nu face nici o distincție în natura afacerii, contravențiunea de față are a fi judecată de Curtea de Apel din Craiova, căreia urmează a fi trimisă prin acest regulament de competență.

Că față de această dispozițiune a legii, care nu face nici o distincție în natura afacerii, contravențiunea de față are a fi judecată de Curtea de Apel din Craiova, căreia urmează a fi trimisă prin acest regulament de competență.

Pentru aceste motive regulând competența, trimite afacerea în judecata Curții de Apel din Craiova (*Decizia nr. 4 din 20 Ianuarie 1927 Cas. Secf. unite*).

*

Recurs. Contribuțiuni fiscale. Nu există drept de recurs în casație (Art. 24, ordonanța ministerială just. ungar, nr. 800 din 1916; art. 103 Constituție). Curtea: Asupra incidentului inadmisibilității recursurilor, ridicat de Ministerul de Finanțe, întrucât potrivit art. 24 din ordonanța Ministerului justiției ungar nr. 800 din 1916, Curtea de Apel în materie de contravențiuni fiscale judecând ca instanță de recurs, hotărârea ei este definitivă și nu este susceptibilă de un nou recurs în casare, nici în baza art. 103 din Constituție;

Având în vedere că în conformitate cu art. 24 din citata ordonanță, contra hotărârei Tribunalului dată în materie de contravențiune fiscală nu se admite decât calea de atac de un singur grad la Curtea de Apel, care judecă ca instanță de revizuire (recurs), din care text reese că Curtea de Apel în asemenea materie judecă ca instanță de revizuire (recurs), iar nu ca instanță ordinară de apel, astfel că hotărârea ei este definitivă;

Considerând că acest principiu nu este contrazis nici prin art. 103 din Constituție, care nu institue alte instanțe de revizuire (recurs), decât cele prevăzute în legile ordinare sau speciale;

Că dar, incidentul fiind întemeiat, recursul urmează a fi respins ca inadmisibil;

Pentru aceste motive, admite incidentul.

Curtea: Asupra incidentului ridicat de Societatea „Alumina“ și firma „Aluminium-Erczbergbau“ — că întrucât recursurile în discuțiune se referă la o afacere penală, în conformitate cu art. 31 par. II. lit. a din legea de organizare a Curții sunt de competența secțiunii II-a a Curții de Casație;

Având în vedere că obiectul litigului e o contravenție fiscală, imputată numitelor societăți, recurenta prin faptul declarării neexacte a valorii bunului asupra căruia au contractat prin actul dela 25 Decembrie 1921, care

contravențiune prezintă caracter fiscal, întrucât se pedepsește cu amendă prevăzută în art. 93 din legea XI ardeleană dela 1909, care numai în cazurile specificate de art. 99 din aceeași lege — se poate preschimba în închisoare sau detențiune, dobândind astfel caracter penal;

Că astfel fiind și întrucât în fond nu este vorba de o infracțiune cu caracter penal în sensul art. 99 citat, incidentul invocat în baza art. 31 par. II lit. a din legea de organizare a Inaltei Curți este neîntemeiat;

Curtea, respinge recursul (Cas. III, nr. 475 din 17 Mai 1927).

*

Sucesiuni. Dreptul soției supraviețuitoare când soțul înstreinează, prin donație, averea (§ 234 pr. civ. ung.). Conform dreptului ungar, soția are drept de uzufruct general asupra lăsamântului soțului. Dar dacă bărbatul, în viață fiind, și-a donat averea, soția nu mai poate cere să i se predea în natură averea donată pentru a-și exercita dreptul ei de uzufruct vidual, din cauză că averea donată trecând în patrimoniul donatarului nu mai face parte din lăsamânt. Pe baza principiului că soțul nu poate dispune în mod gratuit de averea sa fără violarea dreptului vidual al soției sale, soția are dreptul să ceară ca din venitul averii donate să i se plătească în numerar dreptul ei de întreținere viduală. Plata se poate face: echivalentul proviziunii, în numerar, sau 5 la sută asupra averii donate (Casația I nr. 631/927 a se vedea motivele în Pand. Săpt. nr. 23/927).

Cambie. Lipsa unei convențiuni privitoare la fixarea datei scadenței. Protestare (Art. 41, 42 legea cambială). Dacă instanța de fond constată suficient motivat că între părți n'a existat nici o convențiune accesorie cu privire la fixarea scadenței, motivele invocate în recurs, pe motiv că scadența a fost complectată de creditoare în cambiale emise în alb, sunt neîntemeiate (Cas. III nr. 317/927)

Apel. Retragerea în scris a apelului. Sentință definitivă. Art. 410, 411, pr. civ. ungară. Curtea: Având în vedere că din decizia supusă recursului rezultă că Gheorghe Toma a lui Nicolae a cerut desfacerea căsătoriei cu Agafia Toma în baza art. 77 pt a din legea matrimonială pentru părăsirea domiciliului conjugal; că Tribunalul Alba Iulia, constatând că pârâta trăește separat de reclamant mai mult de șase luni și că, deși somată de Tribunal, nu a restabilit conviețuirea conjugală, a admis ca întemeiată acțiunea soțului prin sentința nr. 1481 din 18 Martie 1925 și a declarat desființată căsătoria din culpa soției pârâte, întrucât intenționat și fără just motiv a părăsit domiciliul conjugal întrerupând conviețuirea cu reclamantul;

Că, în contra acestei sentințe, pârâta Agafia Toma a introdus apel la 28 Martie 1925 și la termenul fixat pentru desbaterea lui, 18 Iunie 1925, Curtea de Apel din Cluj, în prezența reprezentantului reclamantului și în absența pârâtei apelante, dezbate apelul, reformează sentința tribunalului și respinge acțiunea pe motiv că întreruperea conviețuirii a fost culpa reclamantului, care a părăsit soția fără just motiv;

Având în vedere, că în contra deciziei Curții de Apel, reclamantul a introdus recursul de față, invocând că instanța de apel a violat normele de procedură și autoritatea de lucru judecat, judecând afacerea în fond deși, printr'o cerere din 16 Mai 1926, anterioară desba-

terei, apelanta anunțase retragerea apelului său cerând închiderea dosarului;

Văzând cererea pârâtei înregistrată la Curtea de Apel în ziua de 16 Mai 1925 prin care declară că nu mai susține apelul și cere a nu mai fi judecat în fond;

Considerând că, conform dispozițiilor art. 410 din procedura civilă, revocarea în scris a apelului face definitivă sentința atacată, iar conform art. 411 procedura civilă, instanța judecătorească este ținută să observe din oficiu dacă sentința a rămas definitivă;

Că în speță, Curtea de apel omițând să examineze din oficiu revocarea din 16 Mai 1925, și procedând la desbaterea apelului, a violat dispozițiile art. 410 și 411 din procedura civilă și a pronunțat o hotărâre casabilă;

Pentru aceste motive, admite recursul (Cas. II nr. 28 din 28 Ianuarie 1927).

Decizie Judecătorească. Neseemnarea ei de către toți judecătorii cari au luat parte la judecată. Este suficientă semnarea minutei (Art. 118 pr. civilă; art. 20 legea org. judec.). Deși în principiu decizia judecătorească trebuie să fie semnată de toți judecătorii cari au luat parte la judecarea pricinii, totuș atunci când minuta încheiată în ziua pronunțării, și care cuprinde dispozitivul hotărârii, este semnată de toți judecătorii, ambele dispozitive având un caracter identic, decizia este valabilă chiar dacă este semnată numai de unul din judecători. (Cas. III nr. 363/927)

Acțiune. Modificarea ei în cursul judecății (Art. 188 proc. civilă). În conformitate cu art. 188 pr. civ., nu este admisibil ca în cursul judecății partea să-și modifice acțiunea sa, bazând-o pe alt temei juridic.

Pentru a exista o modificare de acțiune în sensul acestui articol se cere să se modifice însăși baza de drept a acțiunii, în sensul că dacă prima acțiune ar rămâne definitiv respinsă, acțiunii rectificată să i se poată opune autoritatea lucrului judecat. Astfel, prin rectificare reclamantul arată, spre exemplu, că suma în litigiu și constatată cu extrasul de pe registrele comerciale nu provine din mărfuri ci din împrumut, nu intră în cazurile prevăzute de art. 188 pr. civ. (Cas. III nr. 466/927).

Divorț. Pensie alimentară (Art. 91 c. civ. austriac.) Pretențiunea soțului de a se reforma decizia Tribunalului prin care se acordă soției pensie alimentară, pe motiv că din dosarul afacerii ar reeși că și soția este culpabilă de faptele imputate lui, — în speță părăsirea domiciliului conjugal, — fiind lucru definitiv judecat între părți, nu mai poate fi pusă în discuțiune cu ocazia procesului de alimente (Cas. II nr. 6/927).

Divorț. Pensia alimentară când soția are venituri (Art. 90 și 102 legea matrimonială ungară). Soțul, din culpa căruia s'a pronunțat divorțul, este obligat a servi pensie alimentară soției și copilului, chiar dacă soția are venituri, dar aceste venituri sunt inferioare celor ale soțului (Cas. II nr. 53/927).

Pensii. Revizuirea deciziilor comisiei regionale de pensii (Art. 42 legea gen. de pensii). Atât pensionarul cât și Casa generală de pensii au dreptul de a cere revizuirea deciziunilor Comisiunii regionale, rămase definitive prin neapelare, — dar această revizuire nu se poate cere decât numai în singurul caz când e vorba

de o eroare de fapt privitoare la timpul servit, vârstă, capacitate sau retribuțiuni și dacă acea eroare se constată a fi provenită și existentă în însăși actele anume cerute de art. 64 din regulament (Cas. III nr. 279/927).

Instanțele de fond sunt suverane în a aprecia împrejurările de fapt cari militează pentru o cerere de justificare (art. 455, 456 pr. civ.). Atunci când este vorba de o cerere de justificare în materie de expropriere pentru utilitate publică, se aplică procedura specială din legea de expropriere. Art. 512, 515 pr. c. magh.

Curtea: Asupra recursului făcut de Ministerul instrucțiunii contra deciziei Curții de Apel Brașov nr. C. I. 350/18/926, prin care s'a respins ca nefondată cererea de justificare, iar pe de altă parte ca tardiv apelul recurentului contra sentinței Tribunalului Sighișoara nr. 1303/10/921, din 31 Octombrie 1925;

Având în vedere că din deciziunea supusă recursului rezultă că Curtea de Apel pentru a ajunge la soluțiunea dată constată în baza adevărului de primire nr. 1305/10/921, că sentința atacată cu apel a fost înmănată reprezentantului recurentului, Ilie Cojocar, în 25 Noembrie 1925 și argumentând că deoarece conf. adresei Ministerului instrucțiunii din 28 Martie 1925 nr. 14177 numitul avocat a fost autorizat a reprezenta Statul în această cauză, și cum termenul de apel în procedura pentru fixarea prețului de expropriere este de 8 zile, conchide că apelul făcut la 8 Decembrie 1825 este tardiv, iar cererea de justificare neîntemeiată!

Recurentul critică prin recursul de față această soluțiune și pretinde că Curtea de Apel numai cu violarea art. 456 pr. civ. a respins cererea de justificare, deși Statul a făcut verosimiliă împrejurarea, că termenul de apel nu s'a omis din vina sa, iar prin faptul că Curtea de fond a rezolvat cererea de justificare în camera de consiliu a violat și dispozițiunile art. 512, 513 proc. civ.

Având în vedere că într'adevăr potrivit art. 456 alin. 3 pr. civ., cererea de justificare nu se poate refuza, dacă partea face verosimile împrejurările, care servesc de bază la cererea de justificare. Or, în speță, Curtea de Apel constatând, care constatare este suficient motivată, că termenul de apel s'a omis din vina reprezentantului recurentului, cu drept cuvânt a respins cererea de justificare ca neîntemeiată, și înlăturând alegațiunea avocatului Cojocar, că s'ar fi învoit cu avocatul Victor Știrbeșu substitutul său pentru a înainta apelul, căruia însă nu s'a înmănat sentința tribunalului, a făcut o justă aplicare a art. 455 citat;

Având în vedere că în conformitate cu art. 456 alin. I proc. civ., cererea de justificare este a se rezolvi prin procedura aplicabilă în privința actului de procedură completat;

Că astfel fiind și întrucât în speță este vorba de omiterea termenului de apel, care potrivit art. 55 și 57 din legea de expropriere pentru utilitate publică în vigoare în Ardeal trebuie rezolvat în camera de consiliu, Curtea de Apel prin justă aplicare a principiului stabilit de art. 456 alin. I citat a rezolvat cererea de justificare în camera de consiliu fără dezbateri orală, fără să fi violat prin aceasta dispozițiunile art. 512 și 513 pr. civ., care texte de lege, față de dispozițiunile legii speciale de expropriere aplicabile în speță, nu au nici o aplicațiune;

Că dar, motivele de recurs fiind neîntemeiate, recursul urmează a fi respins (Dec. nr. 326 din 26 Martie 1927 Cas. III).

Declarația de legitim a unui copil Nu se poate

face decât față de toți ceilalți copii legitimi. Art. 161 și 109 al 2. c. c. austriac. Declarația de legitim a unui copil în baza disp. art. 161 c. civ. Ard. având de efect a creia pentru acesta o situațiune și drepturi cari interesează însăși familia și cari privesc și ating drepturile tuturor copiilor legitimi născuți în timpul căsătoriei și a tuturor erezilor legali, ea în adevăr nu poate fi cerută și valorificată atunci când ca în speță tatăl este decedat, decât în mod unitar în contra tuturor copiilor legitimi născuți în timpul căsătoriei, cari au și calitatea de erezi.

Astfel fiind cu drept cuvânt Curtea de Apel a făcut în speță aplicațiunea art. 189 al. 2 pr. civ. ard. și a considerat cererea de legitimare pe baza art. 161 c. civ. ard. ca referindu-se la un drept ce nu poate fi valorificat decât în mod unitar față cu toți fiii legitimi ai defunctului, născuți în timpul căsătoriei acestuia;

În consecință susținerile din recurs după care Curtea de Apel nu ar fi indicat temeiurile pe care se bazează hotărârea sa, că s'ar fi întemeiat pe dispoziții streine de firea pricinei și că ar fi făcut o greșită aplicare a legii, călcând forme de procedură esențială este greșită (Cas. I. Dec. 33 din 11 Ianuarie 1927).

Transmisiune de proprietăți imobiliare. Nulitatea edictată prin ordonanța nr. 4420 a Consiliului Dirigent. Nu se aplică la înzestrări. Transmisiunile de proprietate imobiliară pe cale de înzestrare, nu cad sub prevederile ordonanței nr. 4420 a Consiliului Dirigent, întrucât aceste transmisiuni au loc în îndeplinirea unei obligațiuni legale, aceea a căpătuirii copilului (Cas I, Dec. 484 din 18 Februarie, 1927).

Transmisiuni imobiliare. Nulitatea edictată de decretul nr. 7/919 al Consiliului Dirigent. Lovește și transmisiunile anterioare acestei date, dacă nu au fost trecute în cărțile funciare. Nulitatea edictată de decretul nr. 7 din 6/19 Februarie 1919, al Consiliului Dirigent al Transilvaniei ratificat prin legea din 26 Octombrie 1921 conform art. 2 punct. 2 din lege, privesc toate actele de orice natură care, chiar dacă au fost încheiate anterior datei de 1 Decembrie 1918, nu au fost însă — ca în speță — înscrise în cărțile funduare până la data menționată.

Astfel fiind, cea parte a sentinței atacată care confirmă declararea de nulă a înscrierii în cartea funduară a drepturilor pretinse de părătul, este întemeiată, întrucât din moment ce este necontestat că înscrierea lor în cartea funduară se făcuse după 1 Decembrie 1918, era indiferent pentru soluțiunile date actului din care derivau aceste drepturi și întrucât, contrar afirmațiunii din cererea de revizuire, legea citată nu indică o anume cale procedurală pentru declararea nulității prevăzută de ea (Cas. I, dec. 31 din 11 Ianuarie 1927).

Cereri reconvenționale, Dreptul instanței de a le judeca odată cu cererea principală sau separat. Prin art. 387 pr. civ. Ardeal, chestiunea de a rezolva acțiunile întrunite printr'o singură sentință, este lăsată la aprecierea instanței.

Această dispozițiune se extinde și asupra acțiunilor reconvenționale, ceea ce rezultă clar și din expunerea de motive, ce urmează art. 387 și 389 pr. civ., care arată că acțiunea reconvențională, este propriu zis numai o acțiune nouă pornită în cursul dezbaterii.

Deci, astfel fiind, Curtea de Apel a fost în drept să hotărască separat asupra acțiunii principale a rec-

lamantului, dispunând totodată restituirea dosarului primei instanțe pentru a judeca în fond acțiunea reconvențională. (Cas. I, dec. 710 din 15 Martie 1927)

Divorț. Acțiune intentată pe baza art. 77 din legea matrimonială. Dacă în apel poate fi cerut divorțul pentru motivele din art. 80 din aceeași lege. Intrucât acțiunea de divorț fusese intentată în baza art. 77 din legea matrimonială, ea nu mai poate fi schimbată în apel, în baza art. 80 din aceeași lege, deoarece acțiunea de divorț în baza art. 77 are motive și procedură proprie diferită de cea prevăzută de art. 80.

De asemenea este de principiu și în conformitate cu art. 677 pr. civ., că nu se mai pot invoca în apel cauze noi. (Cas. II. decizia civilă 403 bis din 3 Decembrie 1926)

Recurs în contra deciziunilor date în cursul procedurii. Aplicațiune. Art. 549 și 551 pr. c. Ardeal. În conformitate cu disp. art. 549 pr. civ. contra deciziunilor date în cursul procedurii se poate face recurs numai în cazurile determinate de lege, iar art. 551 pr. civ. prevede că contra deciziunii de reformare a instanței a doua, dacă conform legii poate fi atacată cu recurs, se poate face recurs mai departe, exceptându-se cazul când legea permite în mod expres recurs de un singur grad.

În afară de cazurile enumerate de lege, deciziunile date în cursul procedurii nu pot fi atacate cu recurs de două grade, partea având posibilitatea să se plângă contra deciziunii în apelul său; cererea de revizuire înaintată contra sentinței nefiind fondată, recursul se respinge. (Cas. III. dec. 69 din 27 Ianuarie 1927)

Sucesiuni. Procedura de moștenire în cazul eredităților absenți. Reprezentarea prin curator. Aplicațiune. Potrivit paragr. 64 al. 2 din procedura de moștenire (legea XVI—1894) este exact că, „și în caz de îndrumare la proces curatorul numit, reprezintă pe eredele absent“, dar același text, în termeni tot atât de clari, prevede că „desbaterea se va urma în asistența curatorului dacă eredele citat conform par. 54, nu se va prezenta“ de unde urmează că legiuitorul mai întâi a condiționat numirea curatorului de modalitatea citării eredelui absent, în sensul paragr. 54.

Intrucât în specie, nu rezultă ca eredele absent ar fi fost citat de către notarul public prin publicațiune, așa după cum cere paragr. 54 al. 1 din legea XVI—1894, recurentul, nu putea figura în proces, în calitate de curator al celui absent, fără îndeplinirea prealabilă a formalităților, și deci recurentul neavând „capacitatea procesuală“ instanța de fond, numai prin exces de putere și violarea normelor de procedură discutate a putut să decidă că pârâtul absent a fost legal reprezentat. (Cas. I, dec. 4096 din 9 Noembrie 1926)

Repoziție sumară. Cerere de condițiunea posesării terenului timp de un an. Se cere numai față de fostul posesor tulburător astăzi. Condițiunea prevăzută de art. 1 legea XII. din 1902 de a se fi avut posesiunea pașnică timp de un an, numai atunci este cerută în dreptul ungar posesorului tulburat pentru a obține respectarea și restabilirea posesiunii sale, când este tulburat de către posesorul vechiu al terenului și pe care el înlăturându-l anterior din posesiune, este totuși ocrotit în contra încercării aceluia de a-și relua posesiunea pe cale de fapt, dacă dela prima tulburare a trecut un an

în care posesorul de al doilea a avut o pașnică posesiune a lucrului.

În speță însă pârâtul nu a dovedit și nici măcar nu a afirmat că el ar fi fost vechiul posesor al terenului în discuțiune; astfel fiind urmează că Tribunalul cu drept cuvânt nu s'a ocupat de îndeplinirea unei condițiuni cari în speță nu era necesară.

Din moment ce Tribunalul a constatat că încălcarea și pășunarea terenului reclamantului de către pârât prin vitele sale în mod permanent se producea deși reclamantul se opunea, prin aceasta, fapta ce se impută pârâtului devine un act de turburare a posesiunii, căci nefiind un fapt izolat și accidental, depășește caracterul unei simple contradicțiuni și în consecință acțiunea posesorie este admisibilă în speță. (Cas. I, dec. 757 din 18 Martie 1927)

Notar public, Condiție de numire Examen. Menținerea acestor condiții. Par. 5 legea VII/1886, art. 117 și 123 legea avocaților. Paragraful 5 din legea VII/1886 (novela notarială) cere în mod expres celui, care solicită înscrierea în baroul notarilor publici să fie depus în prealabil examenul de avocat sau magistrat.

În specie, fiind necontestat că apelantul nu a trecut nici unul din aceste examene cu drept cuvânt baroul notarilor publici din Cluj, a refuzat înscrierea sa și este nefondată obiecțiunea ce se face că prin art. 117 și 123 din legea pentru organizarea și unificarea corpului de avocați din 21 Februarie 1923, s'ar fi abrogat paragr. 5 din legea VII/1886 deoarece textele la care se referă recurentul privesc numai pe avocați și nu și pe notarii publici așa că dispozițiunile novejii notariale au fost și sunt în vigoare. (Cas. I. dec. 4256 din 23 Noembrie 1926)

Competința în materie comercială. Poate fi și aceia a locului unde a locuit pârâtul la data contractării convențiunii. Art. 31 pr. c. Ardeal. Potrivit art. 31 pr. civ. ardeleană, comercianții pot intenta acțiune în baza creanței rezultând din exercițiul comerțului lor și înaintea judecătorei, în circumscripțiunea căreia a locuit la încheierea faptei comerciale, partea contractantă cu ei.

În speță, întrucât încheerea contractului cu recurenta Societate, intimata Direcțiune Regională a CFR Arad, își avea sediul pe teritoriul Tribunalului Arad, în circumscripțiunea căruia cade și locul de împlinirea plăței, Curtea de apel numai cu violarea art. 29 și 31 pr. civ. și printr'o greșită aplicațiune în cauză a art. 23 pr. civ. a declarat stins procesul intentat de Societatea recurentă. De aceia cererea de revizuire este fondată și se admite, urmând a se desființa sentința instanței de apel și a îndrumat Curtea de Apel să pună în vedere Tribunalului ca să procedeze la judecarea procesului în fond. (Cas. III. dec. 379 din 8 Aprilie 1927.)

Cărăuș. Pierderea mărfii. Daune. Proba cu martori pentru a dovedi neglijența. Inadmisibilitate dacă nu este cerută pentru cazul special. Proba cu martorii cerută de către partea interesată pentru a dovedi că, numai printr'o vădită neglijență cărăușul, în speță CFR, i-a perdut bagajele date pentru transport, este inadmisibilă, dacă prin această probă nu se cere a se dovedi un fapt concret de vădită neglijență a cărăușului, sau prepușilor săi, chiar la cazul special al părții.

În speță recurentul în loc să ceară proba cu martori spre a dovedi neglijența privitoare la cazul său, a cerut-o pentru a dovedi împrejurarea cu totul vagă că,

în epoca critică din anii 1919—1920, se pierdeau în mod frecvent bagajele predate C. F. pentru transport. (Cas. III. dec. 17 din 13 Ianuarie 1927.)

* * *

Cambii de acoperire. Cesiune. Reclamarea datoriei cambiale. Când nu poate avea loc. Ca posesor de rea credință în sensul legal al unor cambii de acoperire, nu poate fi considerat un cesionar de cât dacă în momentul transmisiunii cambiilor a avut perfectă cunoștință de existența excepțiilor ce pot fi invocate contra antecesorului său, excepțiuni în virtutea cărora antecesorul său nu ar mai fi putut revendica, în nici un fel de ipoteză, vreun drept pe baza cambiilor cesionate.

Prin urmare cesionarul unor cambii de acoperire, chiar dacă în momentul cesiunii a avut cunoștință de faptul că, cambiile sunt de acoperire, totus el nu poate fi considerat ca posesor de rea credință și deci poate reclama dela debitor plata datoriei cambiale, dacă pe lângă această împrejurare, părătul debitor nu dovedește și faptul că, în momentul transmiterii cambiilor, cesionarul avea cunoștință că antecesorul cedent al lor nu avea nici un drept pe baza cambiilor ce i le ceda. (Cas. III. dec. 324 din 24 Martie.)

* * *

Cautio judicatum solvi. Cetățean român reclamant pro forma pentru un strein trebuie să depună cauțiunea judicatum solvi. În cazul când un cetățean român reclamă în fața instanțelor judecătorești române o creanță, care nu-i aparține lui personal, ci unei firme streine, care i-a cesionat-o numai pro forma, ca să nu depună cauțiunea cheltuelilor de proces la cari eventual ar putea fi condamnată, în cazul unei pierderi a procesului, calitatea de cetățean român nu-l poate dispensa pe un atare deghizat reclamant de prestarea cauțiunii ptescrisă de art. 124 pr. civ. în vigoare în Ardeal. (Cas. III dec. 120 din 8 Februarie 1927.)

* * *

Proba supremă. Cunoștințele officioase nemijlocite ale judecătorilor. Când pot servi de bază soluțiunii instanței. Art. 267 pr. civ. Ardeal. Art. 267 pr. civ. Ardeal, dispune lămurit că Judecătoria trebuie să țină seama de faptele apreciate de ea ca public cunoscute, precum și despre acelea de cari are cunoștință oficială nemijlocită și aceasta chiar și atunci când acestea nu au fost ridicate de părți, însă în acest din urmă caz sub rezerva ca la desbateri să facă atente părțile asupra faptelor alegate.

În speță, întrucât Curtea de Apel din actele de la dosar, ca și din cunoștințele sale officioase puse în discuția părților, constată în fapt că Secretarul general al Internelor din Cluj, nu a avut căitatea să reprezinte Ministerul de Interne și că între părți nu s'a stabilit niciodată în mod expres orașul Sibiu, ca loc de împlinirea convențiunii și printr'o perfectă întreprindere a art. 28 și 29 pr. civ. și o justă aplicațiune a art. 80 pr. civ., în mod legal a respins incidentul de tardivitate propunerii excepțiunii de competență pentru prima dată de apel, deoarece Statul nefiind citat regulat prin Ministerul

de Interne cu sediul București, decât pentru întâia oară în fața Curții de apel a putut legal să invoace această excepțiune și pentru prima dată în apel. (Cas. III dec. 107 din 3 Februarie 1927.)

* * *

Comisionar. Drepturile ce i le acordă legea asupra mărfurilor primite pentru a le vinde în comision. Art. 391 c. com. Ardeal. Art. 391 cod. com. din Ardeal acordă dreptul comisionarului de a reține în calitate de cumpărător mărfurile primite pentru a le vinde în comision, iar alin. ultim al acestui text de lege prevede că dacă deodată cu avizul despre executarea comisionului, comisionarul nu numește ca cumpărător sau vânzător pe un terțiu, comitentul poate să considere drept cumpărător sau vânzător pe comisionar, ceiace înseamnă că legiuitorul a lăsat la facultatea comitentului dreptul de a considera sau nu pe comisionar cumpărător al mărfii primite în comision.

În speță Curtea de apel interpretând just atât scrisoare anexată cât și celelalte acte din dosar fără a le denatura și constatând în fapt că, recurenta n'a reținut pentru dânsa marfa primită în comision, ci a vândut-o unul terțiu, prin aceasta a făcut o bună aplicațiune a tuturor normelor du drept material când a respins acțiunea pentru executarea contractului acesta fiind un drept al cumpărătorului mărfii, iar nu al comisionarului. (Cas. III Dec. 1885 din 10 Decembrie 1926.)

* * *

Capacitatea părților de a figura în instanță. Dreptul instanței de a cerceta din oficiu existența ei și de a acorda părții termen pentru complectarea lipsei. Art. 75 pr. civ. Ardeal. În conformitate cu art. 75 din pr. civilă în vigoare în Ardeal instanțele judecătorești sunt datoare ca din oficiu, în orice stadiu al procesului, să cerceteze capacitatea de a figura în instanță a părților litigante, precum și pe aceia a reprezentanților lor, putând chiar în cazul când lipsa se poate complecta, să acorde un termen părții vizate, spre a complecta lipsa constatată.

În speță, fiind neconstatat de părți, că Secretariatul general al Internelor din Cluj, nu avea capacitatea deplină de a reprezenta direct Ministerul de Interne în proces, Curtea de Apel a fost în drept, ca din oficiu să acorde un nou termen intimitei reclamante, pentru a complecta capacitatea de a figura în instanță a Ministerului de Interne, din moment ce în fapt a constatat, că această lipsă se poate complecta. (Cas. III, dec. 137 din 11 Februarie 1927.)

* * *

Cambie garantată cu un gaj. Existența gajului nu împiedică acțiunea cambială. În conformitate cu art. 106 din legea cambială în vigoare în Ardeal, debitorul unei cambii chiar dacă pentru garantarea datoriei sale cambiale a mai constituit creditorului și un gaj, totuși încă și în acest caz, această împrejurare a existenței gajului, nu poate întârzia obligarea debitorului la plata sumei datorate.

Întrucât, în speță, Curtea de Apel, printr'o justă aplicare a art. 106 din legea cambială a fost în drept să oblige pe pe părăt la plata datoriei cambiale acționate, fără a mai aștepta și rezultatul probațiunii cerute pentru dovedirea existenței gajului, cererea de revizuire este nefondată. (Cas. III, dec. 136 din 11 Februarie 1927.)

Afirmațiuni de fapt făcute de parte în proces. Când se pot provoca. Aprecieri. Aplicarea art. 263—265 proc. civ. ard. Afirmațiunile de fapt făcute de partea adversă într'un proces la desbaterea orală sunt valabile și nu este necesar să fie dovedite, iar mărturisirea faptelor importante nu-și pierde efectul prin revocare decât numai dacă partea adversă a consimțit la revocare sau dacă instanța, după aprecierea circumstanțelor în care s'a făcut atît mărturisirea cît și retragerea ei, ajunge la convingerea, că mărturisirea faptelor nu s'a declarat liber, serios, precis și inteligibil. (Cas. I, decizia Nr. 661 din 8 Martie 1927).

Donațiunea. Reziliere din cauză de neîndeplinirea condițiilor stipulate prin contract și din cauză de ingratitude gravă. Ce condițiuni se cer pentru ca să fie dată neîndeplinirea contractului și ingratitudea. Deși prin contractul de donațiune donatarul era obligat să asculte de donator „ca un copil”, totuș el nu putea să fie obligat să lucreze Dumineca, așa că neascultând el de donator, când acesta a cerut ca să lucreze într'o Duminică, prin aceasta nu s'a făcut vinovat de neîndeplinirea condițiilor contractuale.

Rezilierea unui contract poate fi cerută, conform art. 948 c. c. a., din cauză de ingratitude gravă, numai atunci, când acea ingratitude consistă în o violare a corpului, a onoarei, a libertății sau a averii, în urma cărei violări s'ar putea proceda în contra autorului violării pe cale penală; simplele expresii scăpate în cursul unei discuții, cari nu constituie amenințări în sensul codului penal, nu constituie o ingratitude gravă. (Cas. S. I, dec. Nr. 111—927)

Testamentele verbale. Validitate. Condiții, Aplicație, Art. 19 legea XVI—1876. Potrivit artic. 19 al articolului de lege XVI. din anul 1876 un testament numai atunci poate fi considerat ca testament verbal valid, dacă pe lângă observarea cerințelor formale prescrise pentru testamentele private verbale, testatorul mai enunță în mod precis că declarațiunea făcută de dânsul o considera de testament verbal;

În speță, instanța de apel constată că nu s'a făcut dovada cum că testatoarea ar fi făcut asemenea declarațiune și că din contră din depunerile martorilor audiați rezultă că numitul ar fi avut numai intenția să facă numai un testament scris care nici el nu-i valabil, cu drept cuvânt a considerat testamentul în chestiune nevalabil și ca testament oral. (Cas. I. dec. 4287 din 20 Noembrie 926.

Cheltueli de judecată. Divorț. Parte care a pierdut în materie de divorț. Dacă este aplicabil art. 425 pr. civ. Dacă instanțele sunt obligate a compensa cheltuelile. Din moment ce instanțele de fond au respins ca neîntemeiată acțiunea introdusă de recurentul de azi, ele erau îndreptățite să facă aplicațiunea art. proc. civ. condamnând pe recurent la plata cheltuelilor de judecată pricinuite intimatei prin introducerea unei acțiuni cu totul

neîntemeiată menționatul text de lege avându-și aplicațiunea și în materia de divorț, și intrucât pe de altă parte nici un text de lege nu impune instanțelor obligațiunea de a compensa cheltuelile de judecată în materie de divorț atunci când reclamantul este în pierdere de cauză. (Cas. II. decizia civilă 299 din 926)

Procură. Cum trebuie să fie arătată în procură partea adversă din proces. Procura dată pentru valorizarea unor imobile, nu dă dreptul la contractarea de împrumuturi ipotecare. Prin faptul că în procura dată de intimata, recurenta nu este arătată cu denumirea ei completă, nu poate duce la refuzarea procurei, cîtă vreme nu există îndoială asupra identității persoanei arătate în procură cu recurenta din proces, și cîtă vreme partea nici nu susține că persoanele acestea n'ar fi identice.

Procura dată mandatarului pentru ca să facă orice pentru valorizarea imobilelor mandantului nu-l îndreptățește pe mandatar să contracteze împrumuturi ipotecare în numele mandantului său, fiind în acest scop necesară o procură specială (Cas. I, dec. nr. 115 din 927).

INFORMAȚIUNI

Uniunea Avocaților din România cu autorizația Min. de Interne nr. 8306 A/1927 a organizat o **Loterie** pentru construirea în București a **Căminului Avocaților** cu săli de bibliotecă, de conferințe și birou de asistență judiciară. Tragerea este la 1 Ianuarie 1928. Vor fi 319 câștiguri, începând dela 100.000, în valoare totală de 3,000.000. De vânzare bilete de 100, 40 și 20 lei.

Pentru dnii avocați și magistrați recomandăm următoarele cărți de drept, absolut necesare: **Volumul XI—XII** din Codul General al României; **Legi noi de unificare** aplicabile în întreaga țară (Vechiul Regat, Ardeal, Bucovina și Basarabia), adnotate cu referințe și note de trimitere de **C. Hamangiu**, Consilier la Inalta Curte de Casație, directorul revistei „Pandectele Române”. Un mare volum, legat în pânză, hârtie velină, tipărit pe 2 coloane, cu 1240 pagini. Prețul 600 lei. Editura Librăriei Alcalay, Calea Victoriei 27 București.

A apărut: **Codex Romaniae** cuprinzând toate codurile cu ultimele modificări: Noua Constituție, Codul civil, Procedura civilă, Codul comercial, Codul penal, Procedura penală, Legea accelerării și Codul Silvic, cu un index alfabetic general, adnotat cu referințe și note explicative de **C. Hamangiu**, Consilier la Inalta Curte de Casație, director al revistei „Pandectele române”. Un volum format portativ de buzunar, tipărit de 2 coloane, legat elegant în pânză, hârtie subțire specială, cu peste 1000 pagini. Prețul 350 lei. Editura „Cultura Națională” strada Paris 1 București.

A apărut: *Opere complete în 4 mari volume* premiate de Academia Română cu marele premiu al Statului „Gh. Assachi”; *Codul civil adnotat* cu trimiteri nenumerate la doctrina franceză și română și cu jurisprudența română complectă dela 1868 până la 1926, cu indexe alfabetice la fiecare articol, de C. Hamangiu, Consilier la Inalta Curte de Casație, directorul revistei juridice „Pandectele române”. Fiecare volum broșat 400 lei. Toate 4 volumele 1600 lei. Legate în pânză 2050 lei. Editura Librăriei Alcalay, Calea Victoriei 27 București.

* * *

A apărut în Biblioteca Juridică editura Cultura Națională 1927 București *Noua lege a Timbrului și Impozitului pe Acte și Fapte juridice* din 1927 *Adnotată și Comentate* de dl *Corneliu Botez* Consilier la înalta Curte de Casație și Justiție.

Cartea aceasta de un covârșitor interes și importanță pentru d-nii avocați și magistrați alcătuiește un volum de 584 pagini admirabil tipărit și conține — autorul ne-a dat 5 ediții anterioare — *expunerea și analiza* dispozițiilor actualei legi în ordinea articolelor cum și doctrina și soluțiunile jurisprudențiale asupra cazurilor mai complicate la care a dat naștere aplicarea legii în dispozițiunile remase în vigoare în *comparațiune* unde s'a simțit nevoie și cu legile *ardelene, bucovinene și basarabene* sau streine. Costul unui volum tipărit pe hârtie velină frumos legat în pânză este de 500 lei și se găsește la editori, la toate librăriile și la autor în București, Str. Nordului 4.

* * *

A apărut „*Legea de Expropriere pentru cauză de utilitate publică*” cu anexe: legile pin Franța, Vechiul Regat, Transilvania, Bucovina, Basarabia și formularul actelor cerute de lege întocmit ce privește *doctrina* de *Petre Alex. Măinescu* și *Jurisprudența* de *Dem. D. Stoenescu*, ambii avocați din Craiova. Tiparul „Prietenii Științei” Craiova. Prețul acestui volum de peste 500 pagini, tipărit pe hârtie velină, este de 500 lei. Volumul este precedat de o frumoasă prefață de dl C. Hamangiu, consilier la Casație. Exproprierea în România Mare a ocupat cum știm o mare importanță și prețioasa lucrare apărută — conținând pe lângă textul legii din 1864 toate modificările din 1900, 1913 și 1925, Noua Constituție precum și legile din toate teritoriile alipite — fac ca această mare problemă națională să fie cât mai bine lămurite și cât mai complect discutată. Vom reveni cu o dare de seamă în curând.

* * *

Noua lege a Chirilor și Legea Proprietarilor comentate și adnotate de *Corneliu Botez*, consilier la Inalta Curte de Casație, în colaborare în ce privește doctrina și jurisprudența recentă cu *Eugen A. Barasch* avocat. Editura Alcalay București Calea Victoriei. Prețul 125 lei. Lucrarea dlui consilier Botez vine la timp pentru ajutorul rezolvării multor greutăți juridice ridicate de Noua

lege a chirilor; mai ales în Ardeal unde față cu regimul rechizițiilor aplicabilitatea noii legi pare discutabilă. Continuând expunerea de motive, debaterile parlamentare, cât și mai ales jurisprudența la zi sub fiecare articol, această carte este indispenabilă dlor avocați și magistrați, cărora le-o recomandăm îndeosebi. Se găsește de vânzare la librăriile din Cluj și la autori în București. Odată cu restabilirea regimului dreptului comun devire de acualitate și *Legea proprietarilor* a cărui aplicare fusese suspendată în anul 1926, și de care se ocupă autorii în volulul pe care-l semnalăm.

* * *

A apărut în editura Tipografiei „Cultura” Cluj, Str. Iuliu Maniu 8, ediția II. din lucrarea cunoscutului jurist Ardelean *Ștefan Laday* „Cărțile Funduare”. Ediția întâi a acestei lucrări apărută în 1923 după ce fusese publicată ca articole de fond în „Ardealul Juridic” se coprindea numai analiza teoretică a dreptului tabular. În lucrarea prezenta autorul ne a dat pe lângă acea materie și analiza și interpretarea detaliată a regulilor. Astfel lucrarea este complectă și tratată cu competența știută a autorului. Foarte importantă mai ales pentru juriștii vechiului regat, societăți de credit și autorități. Prețul 300 lei, se găsește de vânzare la „Radio Reclame Românie” Str. Iuliu Maniu Nr. 8.

Lucrare recomandată

Prefecților de județe, pretorilor de plăși și primărilor din Transilvania, de către Ministerul de Interne cu Nr. 7991/1927—A. Curților de Apel din Ardeal pentru folosința instanțelor judecătorești, de către Ministerul de Justiție sub Nr. 58,462—59.466 din 10 August 1927.

PROCEDURA TUTELARĂ

din

TRANSILVANIA

de

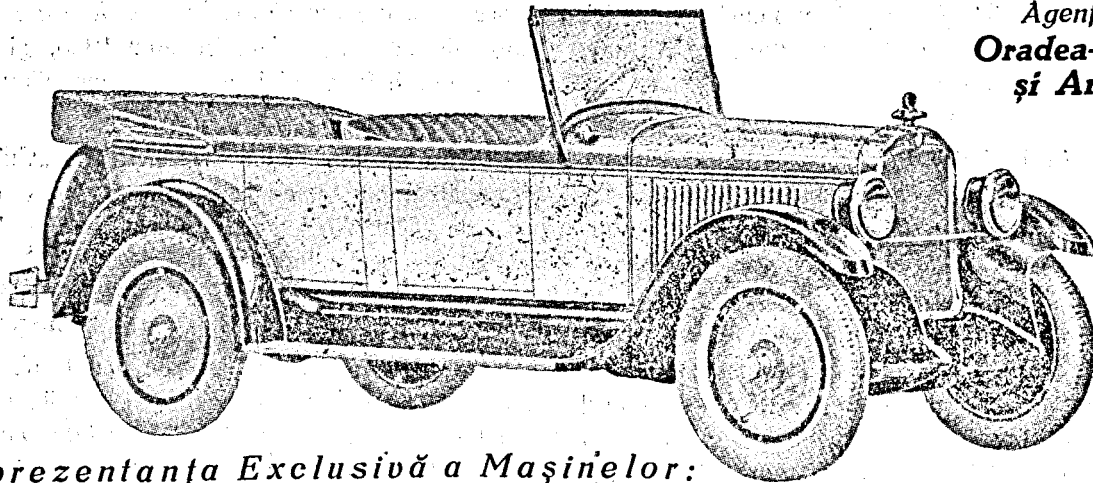
Dr. CAROL NESSELRODE

Judecător la Tribunalul Bihor cu gr. de Consilier de Curte de Apel.

Manualul cuprinde în afară de legile referitoare la tutelă și curatelă încă alte 17 legi, care sunt în strânsă legătură cu această materie, ca de ex. legea testamentară, succesorală, matrimonială, ocrotirea copiilor, a instanței infractorilor minori, pentru declararea de mort, mai de parte 14 regulamente, ordonanțe și circulare referitoare la aceste legi, precum și în afară de 82 modele și formulare necesare în cauzele tutelare și cari facilitează rezolvarea lor, îndrumare detaliată pentru 68 feluri de proceduri în interesul minorilor. Cartea e tipărită pe hârtie bună albă, cu un format mare și index alfabetic, pe 663 pagini. Costul volumului e 500 lei, comenzi se pot face la autor Oradea, B-1 Regele Ferdinand Nr. 55/B.

»NOËL«

SUCURSALA: TIMIȘOARA BULEVARDUL REGINA MARIA 8.

Agenții:
Oradea-Mare
și Arad

Reprezentanța Exclusivă a Mașinelor:

BUICK ȘI OLDSMOBILE

în permanență stoc

„AGRICOLA“

SOCIETATE ANONIMĂ DE ASIGURĂRI GENERALE.

Fondată
1906

Fonduri de garanții Lei: 35,473.258

Primește asigurări în toate ramurile

Direcțiunea generală: București, Calea Victoriei Nr. 11.
Direcțiunea regională: Cluj, Strada Nicolae Iorga Nr. 11.

Reprezentanțe: Toate orașele din România

BANCA CENTRALĂ

Secția de cereale - Secția de coloniale - Fabrică de surrogat de cafea „Centrala” - Secția specială pentru ciment - Secția de Bancă și devize - Execută tot felul de tranzacțiuni bancare, plăți pe toate piețele interne și streine - Depunerile se fructifică în condițiunile cele mai favorabile - Impozitul după depuneri îl plătește institutul

PENTRU INDUSTRIE ȘI COMERT
SOCIETATE ANONIMĂ IN CLUJ
Strada Regina Maria Nr. 1-3

Capital: Lei 50,000.000
Fonduri: Lei 18,000.000

Legături directe cu America!

»NATIONALĂ«

SOC. GENERALA DE ASIGURARE IN BUCUREȘTI

Capital și fonduri de garanții
proprii peste 120
milioane lei

AGENȚII IN TOATE ORAȘELE DIN ȚARĂ